

Talousarvio 2027 ja taloussuunnitelma 2028-2031 / Laadintaohjeet

Khall 09.06.2026 § 117
74/02.02.00/2026

Valmistelija

Talous- ja hallintojohtaja Sari Nissilä

Kuntalain 110 §:n (410/2015) mukaan valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi (suunnitelmakausi). Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi.

Talousarvio ja –suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet.

Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Kunnan taaseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Kunnan tulee taloussuunnitelmassa päättää yksilöidyistä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajanjaksona katetaan.

Talousarvioon otetaan tehtävien ja toiminnan tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot sekä siinä osoitetaan, miten rahoitustarve kateetaan. Määräraha ja tuloarvio voidaan ottaa brutto- tai nettomääräisenä. Talousarviossa ja -suunnitelmassa on käytötalous- ja tuloslaskelmaosa sekä investointi- ja rahoitusosa.

Kunnan toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarviota.

Kaupunginvaltuusto hyväksyi 26.9.2022 § 72 Pyhäjärven kaupunkistrategian 2030. Pyhäjärven Kaupunkistrategiaa 2026 – 2030 valmistellaan parhaillaan. Strategia perustuu valmisteluprosessin kautta tunnistettuihin tulevaisuuden muutostekijöihin ja sisältää Pyhäjärven kehittämisen pitkän aikavälin tahtotilan, johon yhteisesti sitoudutaan.

Talousarviovalmistelussa otetaan huomioon strategian päivittämiseen liittyvät muutokset. Taloussuunnitelma laaditaan talousarvion kanssa samanaikaisesti, joten vuosi 2027 on samalla talousarviovuosi ja taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi.

Valtuusto hyväksyy talousarviossa toimielimille tehtäväkohtaiset toiminnalliset tavoitteet, sitovat määrärahat, tuloarviot ja tunnusluvut. Tavoitteet johdetaan Pyhäjärven kaupunkistrategiasta 2026 - 2030. Tavoitteiden ja mittarien laadinnassa on tehtävä jatkuvaa arviointia siitä, ovatko tavoitteet ja mittarit selkeitä ja ajantasaisia.

Talousarvioon otetaan toiminnallisten tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot sekä siinä osoitetaan, miten rahoitustarve katetaan. Määräraha ja tuloarvio otetaan bruttomääräisenä. Kaupunginhallitus ja lautakunnat hyväksyvät talousarvioon perustuvat käyttösuunnitelmat.

Talousarvion laadinnassa on noudatettava Suomen Kuntaliiton päivitettyä Kuntien ja Kuntayhtymien talousarvion laatimissuositusta.

Talouden tasapainottamisen yhteydessä päätetyt toimenpiteet otetaan huomioon talousarviovuoden 2027 sekä taloussuunnitelmavuosien 2028 - 2031 laadinnassa.

Pyhjärven kaupungin vuoden 2025 tilinpäätöksen kumulatiivinen alijäämä on noin -3,4 M€. Poistoeron määrä tilinpäätöksessä 2025 on 4,2 M€. Kaupungin katettavaa alijäämää määriteltäessä taseeseen merkitty poistoero huomioidaan alijäämää pienentävänä eränä, koska se on luonteeltaan tuloksen käsittelyerä. Taloussuunnitelmakauden talouden tasapainoon vaikuttaa merkittävästi kuntaan kohdistuvat energiakäänteen hankkeiden kautta saatavat myynti-, maanvuokra- sekä kiinteistöverotulot. Kuntalain 110 §:n mukaan kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Kunnan tulee taloussuunnitelmassa päättää yksilöidyistä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajanjaksona katetaan. Tästä johtuen toimialueet laativat taloussuunnitelmat myös vuosille 2030 ja 2031.

Tulevina vuosina on kuitenkin nähtävissä verotulopohjan laajeneminen, joka pohjautuu energiakäänteeseen. Energiakäänteen talousvaikutuksien myötä voimakkaasti kohentuva kaupungin taloudellinen tilanne antaa Pyhjärven kaupungille mahdollisuuden parantaa palvelujaan ja palveluinfraansa, eli pitämään kilpailukyvystään huolta ja jopa lisäämään kilpailuetujaan. Tämä on rakennemuutoksen hallinnan kannalta äärimmäisen tärkeää ja luo pohjan uskottavalle myönteiselle kehityspolulle.

Toimintatuotot

Talousarviovalmistelun yhteydessä toimielimet käyvät läpi maksut ja taksat, jotka tarkistetaan yleisen kustannustason kehitystä tai lainsäädännön enimmäistasoa vastaaviksi. Uudet käyttö- ja palvelumaksut valmistellaan ja esitetään talousarvion laadinnan yhteydessä.

Toimintakulut

Pyhjärven kaupungin talousarvion 2027 laadinnassa lähdetään siitä, että aikaisemmin päätetyt sekä valmistelussa olevat tasapainottamiseen liittyvät toimenpiteet laitetaan täytäntöön talousarviota ja taloussuunnitelmaa laadittaessa. Käyttötalouden uudet menoesitykset on esitettävä sisältäen perustelut ja taloussuunnitelmat.

Verotulot

Talousarviovalmistelu on rakennettu nykyisiin veroprosentteihin perustuen.

Arvio kunnallisverotuloista vuodelle 2027 on 7,65 M€ tuloveroprosentin ollessa 9,10 %. Arvio yhteisöverotuloista vuodelle 2027 on 0,95 M€ sekä arvio kiinteistöverotuloista vuodelle 2027 on 2,12 M€. Verotukseen liittyviä linjauksia tullaan valmistelemaan taloustoimikunnan toimesta tasapainottamisohjelmaan.

Valtionosuudet

Kunnan valtionosuusrahoitus koostuu peruspalvelujen valtionosuudesta sekä opetus- ja kulttuuritoimen rahoituslain mukaisesta valtionosuusrahoituksesta.

Arvio valtionosuuksista vuodelle 2027 on 4,4 M€. Valtionosuuslaskelmat tarkentuvat syksyn aikana. Lopulliset päätökset vuoden 2027 valtionosuuksista saadaan vuoden 2026 lopussa.

Investoinnit

Vuoden 2027 investoinneissa varaudutaan hyvinvointialon uudishankkeen lisäksi muihin investointeihin 900.000 euron määrärahalla.

Konserni

Kuntalain mukaan tytäryhteisöön kohdistuvalla omistajaohjauksella on huolehdittava siitä, että kunnan tytäryhteisön toiminnassa otetaan huomioon kuntakonsernin kokonaisuus. Talousarviossa ja -suunnitelmassa esitetään omana kokonaisuutenaan kuntakonsernin kannalta olennaisia tulevia tapahtumia ja niiden taloudellisia vaikutuksia. Tällaisia voivat olla konserniyhteisöjen investoinnit, yhtiöjärjestelyt, myönnettävät ja realisoituvat takaukset ja muut vastuut ja velvoitteet.

Tytäryhtiöille annetaan valmisteluvastuu tavoitteiden johtamisesta Pyhäjärven kaupunkistrategiasta 2026 - 2030.

Valmistelun aikataulu

Kaupunginhallitus linjaa talousarvion laadintaohjeet 9.6.2026.

Toimialueet antavat ehdotukset talousarvioksi ja taloussuunnitelmaksi syyskuun aikana 30.9.2026 mennessä. Johtoryhmä käy läpi talousarviot ja -suunnitelmat ennen lautakuntakäsittelyä.

Johtoryhmän ja kaupunginhallituksen talousarviovalmisteluun varataan aikaa lokakuun ja marraskuun aikana.

Kaupunginvaltuusto päättää veroprosenteista viimeistään lokakuun lopussa. Kiinteistöverolain mukaan kunnan tulee ilmoittaa kiinteistöveroprosentit Verohallinnolle viimeistään verovuotta edeltävän vuoden marraskuun 17. päivänä.

Kaupunginhallitus antaa esityksen kaupunginvaltuustolle talousarviosta 2027 sekä vuosien 2028 – 2031 taloussuunnitelmasta 24.11.2026. Kaupunginvaltuusto päättää vuoden 2027 talousarviosta ja vuosien 2028 – 2031 taloussuunnitelmasta joulukuussa.

Esittelijä

Kaupunginjohtaja Kiviniemi Henrik

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus päättää hyväksyä talousarvion perusteet vuodelle 2027 sekä esityksen taloussuunnitelman perusteista vuosille 2028 – 2031. Ohjeen lähtökohtana on löytää käyttötalouden säästöjä, jotka yhdessä verotulopohjan laajentumisen avulla edesauttavat Pyhäjärven kaupungin talouden tasapainon saavuttamista vuosien 2027 - 2031 aikana. Laadintaohjeet on valmisteltu kaupunkistrategian mukaisesti itsenäisen Pyhäjärven näkökulmasta, jossa kaupunki omalla elinvoimatyöllään tuo hyvinvointia asukkailleen. Samalla talousarvion tulee kuitenkin täyttää kuntalain 110 §:n mukainen tasapainovaatimus. Talouden tasapainottamista jatketaan ja tasapainottamisohjelman yhteydessä päätetyt toimenpiteet otetaan huomioon talousarviovuoden 2027 sekä taloussuunnitelmavuosien 2028 - 2031 laadinnassa. Vuoden 2027

investointeihin käytetään hyvinvointitalon uudishankkeen lisäksi muihin investointeihin nettomääräisesti noin 0,9 M€:a.

Päätös

Talous- ja hallintojohtaja Sari Nissilä oli paikalla asiantuntijana.
Kaupunginhallitus hyväksyi kaupunginjohtajan päätösehdotuksen.